

Dr Ted Hildebrandt, historia ST, lit. i teologia, wykład 12

© 2012, dr Ted Hildebrandt

To jest dr Ted Hildebrandt na kursie historii, literatury i teologii Starego Testamentu, wykład nr 12: Plagi i tabernakulum w Księdze Wyjścia.

A. Podgląd egzaminu [0:00-3:14]

Klaso, zaczynamy. Mamy dziś sporo do zrobienia. W czwartek czeka was egzamin. Wysłałem Ci informacje o sesjach przeglądowych i przewodnikach po studiach. Więc powinieneś to mieć. Wygląda na to, że na ostatnich zajęciach przebrniemy przez Exodus. Nie będzie tam pytań z Księgi Kapłańskiej. To już koniec, jakkolwiek daleko zajdziemy. W dużej mierze będzie to wielokrotny wybór, prawdopodobnie około 80 wielokrotnego wyboru. Będzie kilka wersetów pamięciowych. Potem esej, esej integracyjny, w którym będziesz musiał zebrać rzeczy w całość. To nie jest coś, czego naprawdę można się uczyć. Esej będzie w zasadzie trzema punktami na odwrocie kartki papieru. Jak napisać esej? Powiem tylko, że na tej lekcji tak się to robi. Masz wstęp, punkt pierwszy, drugi, trzeci, zakończenie. We wstępie przedstawiasz. Następnie rozwijasz mniej więcej trzy punkty, a następnie podsumowujesz to, do czego doszedłeś. Taka jest podstawowa struktura eseju. Umieścisz go na odwrocie arkusza odpowiedzi. Peter zapytał, czy pytania wielokrotnego wyboru zostaną pobrane z internetowego quizu. Nie. To będzie z wykładów i poradnikowych rzeczy z twoich notatek z zajęć. Innych rzeczy nie będzie. Zrobiliśmy to w quizie, więc ten będzie zupełnie inny. Czy są jeszcze jakieś pytania lub uwagi? Dobra. Rozpocznijmy od słowa modlitwy, a potem przejdziemy do Księgi Wyjścia i spróbujemy dokończyć ją dzisiaj. Zaczynamy.

Ojcze dziękujemy Ci za ten dzień. Dziękujemy Ci, że jesteś wielkim Odkupicielem i że wykupiłeś swój lud z ziemi niewoli. Uwolniłeś ich i poprowadziłeś przez pustynię. Módlmy się, abys dał nam serca, które podążają za Tobą i nie buntują się, jak to często czynili Izraelici, kiedy błogosławiłeś ich manną, kiedy błogosławiłeś ich wodą, kiedy błogosławiłeś ich mięsem do jedzenia. Módlmy się, abys pomógł nam uświadomić sobie Twoją dobroć i łaskę dla nas, abysmy z wdzięcznych serc chwalili Cię i podążyli za Tobą

i byli posłuszni Twojemu Słowu. Modlimy się, abys nam pomógł, gdy omawiamy dzisiaj niektóre trudne sprawy w Twoim Słowie. Daj nam w nich zrozumienie. Dziękujemy Ci przede wszystkim za Jezusa, który jest naszym barankiem paschalnym. W Jego drogocenne imię modlimy się, Amen.

B. Imiona: Jahwe i El Szaddaj [3:15-4:49]

W porządku, zacznijmy tutaj. Ostatnim razem zadaliśmy pytanie na koniec zajęć i nie odpowiedzieliśmy na to pytanie. To jest Księga Wyjścia 6:3, gdzie jest napisane: „Ukazałem się Abrahamowi, Izaakowi i Jakubowi jako Bóg Wszechmogący”. Słowo Bóg Wszechmogący, „Bóg”, będzie brzmiało z hebrajskiego, czy wiecie, co to jest? Jahwe zostanie przetłumaczone jako PAN, to będzie Jahwe/Jehowa. Kiedy mówi „Bóg”, zwykle jest to *El* lub *Elohim*. Zatem „Bóg Wszechmogący” to *El Shaddai*. Więc *El Shaddai*, on mówi: „Abraham, Izaak i Jakub znali mnie jako *El Shaddai*”. Ale jest napisane: „ale w imieniu moim Jahwe nie dałem się im poznać”. Tak więc imienia Jahwe nie znali.

Kiedy jednak przejdziesz do rozdziału 49 wersetu 18 Księgi Rodzaju, Jakub błogosławi swoje dzieci i mówi: „Oczekuję twego wyzwolenia, Panie” lub „O Jahwe”. Tak więc Jakub zna imię Jahwe i błogosławi swoje dzieci w imię Jahwe. Jednak Księga Wyjścia mówi, że Abraham, Izaak i Jakub nie znali tego imienia. Najwyraźniej więc wydaje się, że istnieje to napięcie, ta sprzeczność między tym, co Exodus mówi, że patriarchowie nie znali imienia Jahwe, a Księgą Rodzaju, która mówi, że nie, on znał.

C. JEDP: Źródłowa teoria krytyczna [4:50-10:27]

Teraz krytycy to pojmują i mówią: „zobacz, co masz w Biblii, to różne źródła, a te różne dokumenty źródłowe są ze sobą sprzeczne. Kiedy redaktor złożył te dokumenty źródłowe, nie wygładził tekstu, aby zająć się tą sprzecznością”. Więc to staje się znane jako krytyczny sposób patrzenia na tekst i po prostu chcę to umieścić. Zasugerowali więc, że Mojżesz nie napisał żadnego z tych materiałów. Pierwszą rzeczą, jaką zakładają, jest to, że Mojżesz nic z tego nie napisał, a około 850 rpn był pisarz, który faworyzował imię Jehowy. Tego pisarza, który faworyzował imię Jehowy, nazywają źródłem „J”. Więc to jest pisarz „J” i faworyzuje imię Jehowa, kiedy pisze. Pisze to około 850 pne.

Jakich dwóch terminów potrzebujesz do tej pory na te zajęcia? Abraham ma 2000 lat, a kto jest tym 1000? Dawid. Więc jeśli powiem wam, że 850 pne, czy to jest po czasach Dawida o około 150 lat? Czy zatem mógł to napisać Mojżesz? Nie. Czy Mojżesz jest 400 lat przed Dawidem? To oznacza, że minęło 150 lat od Dawida, kiedy ten J-pisarz pisze część tego Pięcioksięgu. Faworyzuje imię Jehowa. Teraz, 100 lat po źródle „J”, było źródło „E” i on preferuje imię Elohim . Jak brzmi imię Elohim, jak zostało to przetłumaczone w waszej Biblii? Jest tłumaczone jako „Bóg”, a zarówno *El* , jak i *Elohim* można przetłumaczyć jako „Bóg”. Jehowo, jak przetłumaczyli Jehowę w waszych Bibliach? LORD. To jest imię Jahwe lub Jehowa, jeśli w waszych Bibliach wszystkie wielkie litery zaczynają się od „PAN”, to znaczy, że jest to imię Jahwe. Czy to ma sens?

Tak więc Jehowa i Elohim to dwaj pisarze, którzy piszą. Co się dzieje, ktoś przychodzi i bierze ten dokument J i dokument E i składa je razem. Ale kiedy to zrobili, nie widzieli, że te dwa wersety są ze sobą sprzeczne i dlatego nazywają to połączeniem między tymi dokumentami. Złożyli te dwa dokumenty razem i jest tu szew, w którym jest błąd, sprzeczność między tymi dwoma dokumentami razem wziętymi.

Wtedy dzieje się tak, że masz inny dokument, którym jest Deuteronomista . Pisze Księgę Powtórzonego Prawa. Księga Powtórzonego Prawa została zapisana w tej krytycznej teorii około 620 r. p.n.e., kiedy to król Jozjasz „odnajduje” księgę Prawa. Krytycy powiedzą, że tak naprawdę go nie znalazł, ale napisał go lub został napisany tuż przed tym, jak został królem. Tak więc deuteronomista jest odpowiedzialny za spisanie Księgi Powtórzonego Prawa.

Wreszcie pisarz P. P-pisarz jest pisarzem kapłańskim. Wiele razy łączono to z Ezdraszem, kapłanem po wygnaniu (ok. 500 pne). Kiedy patrzysz na Pięcioksiąg, czy jest w nim dużo rzeczy kapłańskich? Sprawy kapłańskie to Księga Kapłańska, jak składać ofiary, jak obchodzić święta i tym podobne szczegółowe rzeczy. Więc pisarz-kapłan umieścił wszystkie te kapłańskie szczegóły.

Następnie około 450 r. p.n.e. z tych czterech dokumentów skompilowano Pięcioksiąg. Nazywa się to teorią JEDP. Czy rozumiesz, dlaczego nazywa się to teorią

JEDP? I to były dokumenty , które według krytyków zostały napisane, a następnie zostały skompilowane pod imieniem Mojżesza. Dlatego to, co mamy w Biblii, tak naprawdę wcale nie zostało napisane przez Mojżesza.

A teraz pytanie: czy tak mówi Biblia, czy też jest to wyłącznie teoretyczne przypuszczenie, które oni wymyślili. Tak, to teoretyczne domysły, które wymyślili. Czy kiedykolwiek znaleźli jeden dokument J, jeden dokument E lub jeden dokument D? Czy kiedykolwiek znaleźli jakikolwiek dokument lub twarde dowód na poparcie tego? Zero. Więc to wszystko jest całkowicie teoretyczne. Został wymyślony w XIX wieku przez niejakiego Juliusa Wellhausena i został przyjęty w XX wieku . Gdybyście siedzieli w kontekście uniwersyteckim, przyjęliby tę teorię. Prawdopodobnie przeszliby do innych rzeczy, ale można by założyć, że podkreśla to dużą część pracy na uniwersytetach. Jest to zasadniczo teoria krytyczna, której naucza się wszędzie.

Nawiasem mówiąc, czy to jest sprzeczne z tym, co mówi Pismo Święte? Czy Pismo Święte mówi, że Mojżesz rzeczywiście to spisał? Tak. Biblia mówi, że Mojżesz to spisał. Podaliśmy ci odnośniki, że Mojżesz napisał Księgę Rodzaju.

Czy Mojżesz pisze całą Księgę Powtórzonego Prawa? Nie, ponieważ nie żyje na końcu książki, więc nie może tego napisać. Ale kto idzie za Mojżeszem? Jozue. Czy zatem Jozue wypełnia resztę życia Mojżesza? Nie jest to bardzo trudne do zasugerowania, ponieważ cały czas pracowali razem. To jest teoria JEDP.

Teraz mówisz: „W porządku, Hildebrandt, jak rozwiązałeś problem? Jak to możliwe, że ten mówi, że Abraham, Izaak i Jakub nie znali imienia Jahwe? Nawiasem mówiąc, sugeruję tutaj, że ta teoria jest prosta, a kiedy się tu poruszasz, staje się bardziej złożona. Tak więc te źródła JEDP przechodzą od prostych do złożonych. Jaka inna teoria przechodzi od rzeczy prostych do złożonych? Jest zbudowany na modelu ewolucyjnym. Zasadniczo gra to również z darwinizmem. Wiesz, że są plusy i minusy ram ewolucyjnych, ale oni w pewnym sensie osadzili to w teorii źródłowej.

D. Proponowane rozwiązanie Księgi Wyjścia 6:3 [10:28-12:25]

Oto sposób, w jaki patrzę na to, jeśli chodzi o rozwiązanie. Mówi: „Abraham, Izaak i Józef nie znali mnie pod imieniem Jahwe”. Teraz mówisz: „ Chwileczkę ,

Abraham nie znał imienia Jehowa?” Chwileczkę Hildebrandt, wróć do Ebla, to jest 400 lat przed Abrahamem, w Ebl a jest wzmianka o imieniu „Jahwe”. Najwyraźniej imię „Jehowa” było znane 400 lat przed życiem Abrahama. Czy to znaczy, że nie zna tego imienia lub nie zna jego znaczenia? Sugeruję wam, że Bóg mówi to: Znali mnie jako El Shaddai , przyszedłem do nich i obiecałem Abrahamowi, i obiecałem Izaakowi, i obiecałem Jakubowi, byłem Wielkim Obiecaczem w Księdze Rodzaju , obiecałem to wszystko. Wy, Mojżeszu, poznacie mnie jako Jahwe, ponieważ teraz pokażę wam, że jestem dozorcą przymierza. Zobaczysz, jak dotrzymuję obietnicy. Abraham, Izaak i Jakub znali mnie jako Obiecującego. Ty, Mojżeszu, poznasz moje imię Jahwe, że jestem Bogiem, który dotrzymuje obietnic. I zobaczycie, jak dotrzymuję obietnic danych Izraelowi. Wyzwolę Izraela z ziemi egipskiej, wprowadzę ich do ziemi obiecanej i dam im ziemię, którą obiecałem ich ojcu Abrahamowi. Więc to, co jest tutaj powiedziane, to nie to, że oni nie znali tego imienia, oni znali to imię, ale nie znali znaczenia tego imienia. Widzieli, jak Bóg składał te wszystkie obietnice, ale nigdy nie widzieli, jak Bóg spełnia wszystkie te obietnice. Teraz, w Księdze Wyjścia, Jehowa/Jahwe ogłasza Mojżeszowi, że teraz zobaczysz, jak wypełniam moją obietnicę. Wyprowadzę ich i sprowadzę do ziemi obiecanej. Więc widzisz tam różnicę? Nie znali znaczenia imienia , widzieli, jak je wymówić. Teraz Mojżesz będzie mógł zobaczyć spełnienie obietnicy.

E. Przejście Krwawego Oblubieńca [12:26-16:43]

Co się teraz dzieje z Zipporah ? Pod koniec rozdziału 4, Mojżesz idzie, Bóg mówi: „Mojżesz wracaj do Egiptu i wybaw mój lud, wyciągnij go stamtąd”. Więc Mojżesz wraca i w drodze powrotnej wpada na coś. Rozdział 4:24ff mówi tak: „W drodze na nocleg Pan spotkał Mojżesza i miał go zabić”. Kim jest ten „on”, który miał zostać zabity? Czy to był Mojżesz, czy to był syn? Rzeczywisty hebrajski jest tam nieco niejednoznaczny. Mówi „on”, ale nie wiesz, kim jest „on”. Czy to dziecko, czy Mojżesz? Tak więc „miał go zabić, ale Sefora ”, czyli „pani ptak”, żona Mojżesza, „wzięła nóż z krzemienia i odcięła napletek jej syna, i dotknęła nim stóp Mojżesza. Z pewnością jesteś dla mnie oblubieńcem krwi! Więc Pan zostawił go w spokoju. Co się z tym tutaj dzieje? To ciekawe, odcina synowi napletek i dotyka nim stóp Mojżesza.

Teraz powinienem być trochę szczerzy z tym, co oznacza słowo „stopy”. Czy wiesz, co to jest eufemizm? Eufemizm jest wtedy, gdy chcesz powiedzieć coś, co nie jest odpowiednie, więc robisz eufemizm i mówisz coś innego. Więc kiedy ktoś umiera, czy mówisz „on umarł”, czy „on odszedł” lub „odszedł, aby być z Panem”? Jeśli oni powiedzą: „odeszli, aby być z Panem”, ty powiesz: „O, dobrze!” Jeśli powiedzieli ci, że „umarł”, to nie jest tak dobrze. Więc czy widzisz eufemizmy ze śmiercią i złymi rzeczami.

Słowo „stopy” w języku hebrajskim może również oznaczać męskie genitalia. Nie chcę, żebyście przeglądali Biblię i mówili: „Hildebrandt mówi, że słowo „stopy” zawsze oznacza „męskie genitalia”, więc za każdym razem, gdy widzicie, „Jezus umył uczniom stopy”, a wy mówicie: „święta krowa!” Czy rozumiesz? Muszę się z tego wycofać, przepraszam. Nie powinienem był używać tego jako przykładu. Mówi, że zdejmują sandały, czy to naprawdę jasne, że sandały są na twoich *stopach*? Ale mówię wam, że w Piśmie Świętym są około dwóch lub trzech fragmentów, w których używa się tego słowa „stopy” w odniesieniu prawdopodobnie do czegoś innego. Czy ktoś pamięta Księgę Rut? Rut wchodzi z Boazem i odkrywa jego stopy. Tam musisz zadać kilka innych pytań. To jeden z tych fragmentów.

Czy ma to związek z obrzezaniem? Więc ludzie sugerują, żeby obrzeżała swojego syna, wzięła jego napletek i dotknęła „stóp” Mojżesza? Czy widzisz tam symbolikę od syna do ojca? Ale wszystko, co mówię, to to, że nie zdarza się to zbyt często, zdarza się bardzo rzadko w Piśmie Świętym, ale zdarza się. Staram się być z wami szczerzy.

Więc po pierwsze, kogo zaatakował Bóg? Czy Bóg zaatakował Mojżesza, czy też został zaatakowany syn? Ten tekst jest trochę niejasny. Dlaczego Bóg go zaatakował, kimkolwiek był? Następnie pojawia się trzecie pytanie: czy w Piśmie Świętym są podobne historie? Czy ktoś pamięta historię Balaama? A Bóg mówi do Balaama: „Dobrze, możesz iść”. Pamiętajcie, on pójdzie, mówi Balak: „Balaamie, zapłacę ci pieniądze, żebyś zszedł i przeklął Izrael w moim imieniu”. Na początku Bóg mówi: „nie idź z nim, ten facet każe ci przeklinać Izrael”. Facet wraca i mówi: „Hej, dam ci wszystko, co chcesz, jeśli zejdziesz i będziesz mi służyć. Więc Bóg mówi: „Dobrze,

Balaamie, możesz iść”. Więc Balaam idzie i co się dzieje? Nadchodzi anioł z mieczem i ma zamiar zabić Balaama w drodze na dół. Więc mówisz, poczekaj chwilę, Bóg każe mu iść, ale ten anioł jest tam przeciwny. Więc masz ten pomysł, że Bóg mówi komuś, żeby poszedł, ale wtedy jest ten sprzeciw. Swoją drogą, czy to samo widziałeś z Jacobem? Jakub jest wezwany do powrotu do Izraela, kiedy wraca do Izraela, ten anioł Pański spotyka go, mocuje się z nim i wyciąga biodro. Otrzymacie to, wróćcie i udajcie się do kraju, który wam pokażę, a potem otrzymacie ten sprzeciw od Boga. Wydaje się, że jest to podobny wzór typu i istnieją różne sposoby patrzenia na to.

F. Trzy podejścia do przejścia Krwawego Oblubieńca [16:44-23:57]

Chcę zaproponować trzy sposoby zbudowane z trzech osób, które przedstawiły tutaj sugestie. Pierwszy to facet o nazwisku Brevard Childs, studiował na Uniwersytecie Yale i zakładam, że jest teraz na emeryturze. Był stary wiele lat temu. Jest wielkim znawcą Starego Testamentu z Uniwersytetu Yale. Mówi, że chłopiec był chory i to Bóg uderzył chłopca, że „nim” tam nie jest Mojżesz, tylko chłopiec. Chłopiec był chory, a następnie chłopiec został obrzezany i chłopiec wyzdrowiał. To, co to jest, nazywa się **opowieścią etiologiczną**. Czy różne kultury mają różne historie wyjaśniające, dlaczego postępują w określony sposób? Różne kultury będą miały różne historie. Na przykład, jeśli ktoś kichnie w klasie, co powiesz? Na zdrowie. Czy istnieją historie wyjaśniające, dlaczego mówisz „na zdrowie”?

Różne kultury mają różne rzeczy. W kulturze Massachusetts dowiedziałem się, że kiedy tu przyjechałem, zostałem wbity w tył samochodu trzy razy. Trzy razy ktoś mnie wjechał w tył. Zatrzymałem się przed znakiem stopu i bam, zostałem potrącony od tyłu. Zatrzymuję się przy kolejnym znaku i bam, dostaję w tył. Po chwili dowiedziałem się, co? Czy ludzie w Massachusetts rzucają znaki stopu? Tak. Rozbiłem tył mojego samochodu, ponieważ nie przejechałem znaku stopu, więc po prostu wjechali we mnie z tyłu. Więc pytanie, czy dostałem wskazówkę po jakimś czasie? Nie jestem z tych okolic, więc co teraz zrobię? Nawiasem mówiąc, nie mówię, że jako studenci powinniście to robić. Policja uwielbia zabierać studentów, więc kiedy dojdiesz do znaku stopu, zatrzymaj się. Mówię ci tylko, że ludzie rzucają tu znaki stopu. Dlaczego ludzie stawiają

tam znaki stopu w Massachusetts? Ktoś opowiedział mi tę etiologiczną opowieść o tym, dlaczego je zwijają. Bo zimą śnieg jest tu problemem. Jeśli zatrzymasz się zimą, co stanie się z twoim samochodem? Utknie. Więc stawiasz znaki stopu, a oni robią to przez cały rok. Widzisz, jak to było jak opowieść, którą opowiedzieli, aby wyjaśnić pewne zjawisko.

Sugerujemy więc, że tutaj historia mówi nam, dlaczego Mojżesz dokonuje obrzezania. Jest to więc opowieść etiologiczna, która mówi, że właśnie dlatego dokonujemy obrzezania. Bóg prawie zabił syna Mojżesza, został obrzezany, został oszczędzony i dlatego Żydzi dokonują obrzezania. Opowieść taka nazywa się opowieścią etiologiczną.

Teraz drugi pogląd przedstawia Walter Kaiser. Walter Kaiser był przez dłuższy czas rektorem Seminarium im. Gordona Conwella. Jest wielkim znawcą Starego Testamentu i ewangelikiem. Mówi, że Mojżesz był tym, który był chory. Kiedy Bóg uderzył „go”, był to Mojżesz i chłopiec został obrzezany. Istotą tej historii jest posłuszeństwo. Mojżesz nie obrzezał własnego syna i dlatego Bóg wzywa Mojżesza, aby powiedział: „Jeśli masz prowadzić mój lud, musisz być mi posłuszny”. Przywódca musi być posłuszny jako wzór dla ludzi, którzy są pod nim. Więc on mówi: „Mojżeszu, musisz być mi posłuszny, a twój własny syn nie jest taki”.

Oto drugi powód, dla którego w pewnym sensie popieram sugestię Kaisera. Niektórzy sugerują, że syn Mojżesza musiał zostać obrzezany, bo pamiętacie Paschę? Kto umiera w Paschę? Pierworodny syn. Jeśli jego syn nie był obrzezany, czy jego syn może zostać i spożyć Paschę. Czy też jego syn musi wyjść za drzwi z krwią, ponieważ nie jest obrzezany. Jeśli syn jest za drzwiami, co się z nim dzieje? On jest martwy. Więc to, co Bóg mówi, to: „Mojżeszu, później przyjdzie taka sytuacja, obrzezaj swoje dziecko, żeby mogło zjeść Paschę z tobą i nie zostało wyrzucone”. Więc to może być jak przecucie, że zajmuje się tym problemem. Nawiasem mówiąc, ten argument jest hipotetyczny. Czy tekst biblijny tak mówi? Nie, to domysły z mojej strony. Po prostu myślę, że może być w tym trochę prawdy. Więc to jest Walter Kaiser kładący nacisk na posłuszeństwo.

Dlaczego więc Zipporah tak się wkurza? Zipporah naprawdę się wścieka i okazuje się, że Allen Ross mówi, że Mojżesz został powalony, a chłopiec obrzezany. To, co podoba mi się w krwawym argumencie pana młodego Rossa, to to, że wyjaśnia, dlaczego Zipporah była taka wściekła. Allen Ross sugeruje, że Cypora była przyzwyczajona do obrzezania nastolatków. W niektórych kulturach dokonują obrzezania nastolatków. Jaki jest problem z byciem facetem? Cóż, jest kilka problemów, ale co za problem z byciem facetem... kiedy dziewczyna osiąga pewien wiek, jej ciało sygnalizuje dziewczynie zmianę w kobietę. I zdecydowanie coś dzieje się w jej ciele. W wielu kulturach przejście chłopców na mężczyzn jest problemem. Niektóre kultury używają takich rzeczy jak Bar Micwa, aby wskazać, kiedy chłopiec staje się mężczyzną. To brzmi jak całkiem dobre pytanie. Kiedy chłopiec jest mężczyzną? Tego właśnie się obawiałem, niektóre kobiety mówią: „Nigdy”. Jest część chłopca, która zostaje z nami wszystkimi, przynajmniej z tym chłopcem, a ja jestem już starym człowiekiem.

Ponieważ kultura ma ten problem, zwłaszcza z mężczyznami wkraczającymi w dorosłość, niektóre kultury wykorzystają obrzezanie nastolatków jako rodzaj bramy lub rytuału przejścia. Po obrzezaniu chłopiec jest teraz mile widziany w społeczności dorosłych. Tak więc Cypora jest przyzwyczajona do obrzezania nastolatków, a nie do obrzezania noworodków. Noworodek oznacza obrzezanie dziecka. Więc kiedy musi obrzezać dziecko, które nie jest gotowe na dorosłość, jest naprawdę zła na Mojżesza. To obrzydliwe obrzezać dziecko z jej perspektywy. Kto zrobiłby coś takiego niewinnemu dziecku? Mówię ci, że to najlepszy czas w życiu, żeby to zrobić. Ale tak czy inaczej, tak przy okazji, bardzo się denerwuje, czy w narracji Zipporah, „pani ptak”, czy ona odlatuje? Czy odeszła, kiedy Mojżesz był w Egipcie? Gdzie jest Sypora? Nigdzie jej nie ma. Miriam tam jest; Aaron jest tam i ludzie tam są. Cypora, jak myśli wielu ludzi, a ja się z tym zgadzam, wydaje się, że wróciła do swojego ojca Jetry, kapłana Madianitów na Synaju. W rezultacie ona faktycznie wraca i opuszcza Mojżesza. Zdenerwuje się i odchodzi. Więc nie pojawia się w tekście, poszła za tym. Podoba mi się ta interpretacja, ponieważ wyjaśnia gniew Zipporah i dlaczego mogła odejść. Ponownie, jest to nieco

domysłowe, ale myślę, że ma sens w wielu szczegółach.

G. Data wyjścia [23:58-24:28]

Otóż, kiedy Mojżesz przekroczył Morze Czerwone lub Morze Trzciniowe? Data Wyjścia jest jednym z najgorętszych tematów w Księdze Wyjścia. Kiedy omawiamy to na kursie na poziomie uniwersyteckim, powinniście być świadomi, że toczy się wielka debata na temat wczesnej i późnej daty Exodusu. Przejdę przez argumenty, a potem dokonamy analizy. Będzie więc wielka debata na temat tego, kiedy Mojżesz opuścił Egipt.

H. Wczesna data: 1445 pne [24:29-30:13]

Przede wszystkim chcę ci podać wczesną datę. Wczesna data, którą większość ludzi datuje na około 1445 pne 1440, nazywana jest Teorią Wczesnej Daty. Skąd wzięli wczesną datę? Wzięli to z Biblii w 1 Księdze Królewskiej 6:1, która mówi tak i powinienes być w stanie to zrozumieć: „480 lat przed czwartym rokiem Salomona Mojżesz wyszedł z Egiptu”. Nie znasz randki Solomona, ale czyją znasz? Dawid ma 1000 pne. Czy Salomon jest przed czy po Dawidzie? Salomon był synem Dawida, więc kiedy to jest jego syn, zwykle przychodzą po nim. Więc mamy 1000 Davida, teraz mamy 960. Jeśli weźmiesz 480 i dodasz to do 965, otrzymasz datę 1445 pne. Widzisz, skąd oni to biorą? Dawid ma 1000 lat pne, a Salomon jest zaraz po tym, około 30 lub 40 lat później, a jeśli weźmiesz 480 lat przed czwartym rokiem Salomona, to wrócisz do około 1445 roku pne.

Tak więc Pismo mówi nam o tym okresie 480 lat, ale nie tylko w Królach. W Księdze Sędziów 11:26 Jefte jest sędzią. Pamiętacie, jak mówiliśmy, że to jest Jordan tutaj, Jezioro Galilejskie, Rzeka Jordan, Morze Martwe ? Jesteście Izraelem, a wy jesteście Morzem Śródziemnym. Jefte jest tutaj, walczy z Ammonitami i mówi Ammonitom: „Moja rodzina jest właścicielem tej posiadłości od 300 lat”. Czy to ci coś mówi? Mówi: „Moja rodzina jest właścicielem tego terytorium od 300 lat”. Kiedy to terytorium zostało zdobyte? Pod Mojżeszem. Kiedy żyje Jefte? Jefte ma około 1100 lat pne, więc jeśli Jefte mówi, że moja rodzina posiadała to od 300 lat, a jest to 1100 pne, do której daty to cię przenosi? $300 + 1100$ przenosi Cię z powrotem do 1400 roku. Tak więc te dwa wersety z Pisma Świętego wydają się potwierdzać tę wczesną datę, więc to

dobrze.

Teraz jest Stela Mereptaha . Przede wszystkim co to jest stela ? Jak wygląda nagrobek? Nagrobek to skała, zwykle o grubości około 6 cali, z zaokrąglonymi rogami mniej więcej tej wysokości. Stela wygląda jak nagrobek, tylko że ma około sześciu stóp wysokości. I dzieje się tak, że są zrobione ze skały. Te, które widzieliśmy, miały około sześciu stóp wysokości i 4 cale grubości. Zostały zrobione ze skały. Rzeźbią coś w skale. „Jestem Wielkim Faraonem Egiptu i wszyscy kłaniają się i całują moje stopy”. Więc wyrzeźbili z przodu tej steli, z tyłu, czasami po bokach. A te nazywają się „stele”. Nauczysz się czytać te stele, a one opowiedzą ci historię. Na steli z Merneptaha jest napisane, a wiemy, że data Merneptaha to około 1200 pne, mówi, że Izrael był na ziemi. Jeśli Izrael rozbija namioty w tej ziemi o 1200, to musieli wejść do niej wcześniej. Tak więc data 1445 dobrze pasuje do tego, że Izrael został osiedlony w kraju o 1200, oni przybyli o 1400 i mieli czas na osiedlenie się. Więc to jest Stela Mereptaha na poparcie tej wczesnej daty.

Wreszcie są listy z Amarny. Te litery są naprawdę zgrabnymi literami. Są napisane w języku akadyjskim. Listy Amarny, co to jest? Tutaj jest Jerozolima. Jebusyta, czyli Kananejczyk, który jest królem Jerozolimy, pisze do faraona i faktycznie mamy kopie tych listów. Listy te pochodzą z 1400 roku pne. Abi-Heba z Jerozolimy pisze do egipskiego faraona i mówi: „Faraonie, dlaczego nie chcesz nam pomóc? Prosiłem cię o pomoc. Ta grupa zwana Habiru roi się od nas i pokonuje nas, a my potrzebujemy trochę twojej pomocy Faraonie. Dlaczego nie pomożesz? Już ci pisałem, ale mi nie pomagasz. Ci Habiru nadchodzą zewsząd. Jak to brzmi trochę jak? „ Habiru ” brzmi jak „hebrajski”, a w przeszłości niektórzy uczeni uważali, że Habiru byli Hebrajczykami. Nie rób tego. To nieprawda. Habiru to znacznie większa grupa niż Hebrajczycy. Habiru jest w całej Mezopotamii, grupa Habiru jest bardzo duża, czy to możliwe, że Hebrajczycy byli typem lub podzbiorem Habiru ? Habirusowie byli przedstawiani bardziej jako Cyganie, którzy przemieszczają się z miejsca na miejsce i nadchodzili teraz, gdy te hordy wędrują i przejmują ziemię. Król Jerozolimy prosi faraona o pomoc. Dlaczego faraon mu nie pomoże? Czy to możliwe, że faraon właśnie zakrzyczał ogonem podczas Exodusu i

mówi, że nie zadzieram już z tymi Żydami. Te listy Amarny wydają się pasować do tej daty 1400 pne. Właśnie dlatego wybrałbym tę wczesną randkę.

I. Późna data wyjścia z Egiptu: 1260 pne [30:14-39:58]

Niektórzy z moich dobrych przyjaciół trzymają się tak zwanej późnej randki. Mają przywilej mylić się, jeśli chcą. Nie, właściwie oni mogą mieć rację, a ja mogę się mylić. To jedno z tych pytań, których nie jestem pewien. Myślę, że mam rację, ale rozumiem, dlaczego mówią to, co mówią. Późna data pochodzi z około 1260 roku pne. Więc masz wczesną datę [ok. 1440 pne] i późniejsza data [ok. 1260], jest to duży argument. Mówią, że pierwszym i najsilniejszym z ich argumentów jest Księga Wyjścia 1:11. Mówi, że „Izraelici zbudowali dwa miasta, jedno zwane Pitom, a drugie zwane Ramzes”. Miasto Ramzesa zostało prawdopodobnie zbudowane na cześć Ramzesa. Ramzes II, który jest wielkim Ramzesem, pochodzi z około 1200 roku pne. Więc jeśli zbudowali miasto, to dla tego Ramzesa. A propos, czy widzieliście kiedyś film „Dziesięć przykazań”? Faraon z Dziesięciorga Przykazań z łysą głową, nazywał się Yul Brynnera. W każdym razie gra Ramzesa. Więc w filmie Dziesięć Przykazań, którą datę przyjęli, późną datę czy wczesną datę? Wzięli późną datę i uczynili Ramzesa faraonem. Nawiasem mówiąc, czy Biblia podaje nam kiedykolwiek imię faraona? Nigdy tak nie jest. W rzeczywistości pasuje to do wczesnych zapisów sprzed 1000 r. p.n.e., ponieważ przed 1000 r. p.n.e. zwykle nie nadawali imienia faraonowi. Po tym okresie nazywają go Faraonem Neco, Szizak czy jak tam. Ramzes jest tutaj, Księga Wyjścia 1:11 mówi, że zbudowali miasto na cześć Ramzesa, więc data 1200 pasuje najlepiej.

Poziomy spalania w Lakisz to kolejny argument przemawiający za późną datą wyjścia z Egiptu. Co to są stopnie wypalenia? Najpierw musimy zrobić trochę archeologii. Więc idziesz z Gordon College, będziesz pracować nad Ashkelon z chłopakami z Wheaton. Idziesz kopać tel. Co to jest tel. To miejski kopiec, miasta ułożone warstwowo na miastach. To jak tort warstwowy. A tak przy okazji, gdzie jesteś? Posłużę się przykładem Jerycha. Po pierwsze, jeśli zamierzasz zbudować miasto w starożytnym świecie, jaka jest pierwsza rzecz, której potrzebujesz. Musisz mieć wodę. Zamierzasz zbudować miasto na pustyni? Nie. Zamierzasz go zbudować przy źródle czy

przy studni? Wszystkie miasta są blisko źródeł lub studni, ponieważ trzeba mieć wodę. Teraz, gdy masz już wodę, zrobmy Jerycho. Jerycho ma to ogromne źródło. Twoje miasto zaczyna się na poziomie gruntu. Budujesz mur wokół swojego miasta, a potem gdzie wyrzucasz śmieci? W koszu i wyjmują to. Dobra, teraz mówimy o 8000 pne, gdzie wyrzucasz śmieci? Ludzie wyrzucają swoje śmieci jak Massachusetts; po prostu wyrzucają śmieci na ulicę. Więc co się dzieje? Śmieci wyrzucają na ulicę, a przy okazji czy piasek wdziera się do miasta? I nagle miasto ma tendencję do robienia czego? Śmieci, więcej śmieci, śmieci, śmieci, czy miasto się buduje? Tak więc w tel Jericho zaczęło się płasko na ziemi, ale zanim się skończy, ma teraz 75 stóp wysokości. 75 stóp wysokości i jest warstwami miast w różnym wieku.

A teraz zostaniemy archeologami. Stoisz na szczycie 75-metrowego kopca. Co chcesz robić? Chcesz to wykopać. Więc to, co robisz, to zasadniczo dostajesz kwadrat o wymiarach 10 na 10 stóp, a potem czego potrzebujesz? Potrzebujesz niewolników, więc idziesz do Gordon College i innych szkół wyższych i mówisz: „Czy nie chciałbyś być archeologiem i naprawdę możesz studiować archeologię!” Więc idziesz tam i robisz z ciebie niewolników. W końcu kopiesz kwadraty o wymiarach 10 na 10 stóp, a oni dają ci szczoteczkę do zębów, aby wykopać to wszystko. Dlaczego chcą, żebyś używał szczoteczki do zębów? Nie chcą, żebyś coś zepsuł i czy wszystko musi być rejestrowane, gdy schodzisz w dół przez warstwy, musisz rejestrować każdą najmniejszą rzecz i robić zdjęcia.

Teraz kopiesz ten 10-metrowy kwadrat i schodzisz w dół. Czy możesz powiedzieć, że brud ma określony kolor . Nagle dochodzisz do pewnej warstwy, a brud staje się czarny i sadza. Więc masz tam 6-calową warstwę sadzy, co myślisz od razu? Pomyślałbym, że faktycznie facet miał piec na drewno, który wymknął się spod kontroli i spalił jego dom. Czy to możliwe, że facet spalił tu swój dom? Załóżmy teraz, że zaczynamy tam kopać i kiedy docieramy do tej samej warstwy, trafiamy na warstwę sadzy. A propos, czy sadza zabrudzi glebę? Zabrudzi glebę. Schodzimy do pewnej warstwy i bum mamy kolejną 6-calową warstwę sadzy. Mamy warstwę sadzy tam i warstwę sadzy tutaj. Do jakiego wniosku dochodzę? W tej warstwie miasto zostało

spalone. To jest tak zwana warstwa wypalona. I to się nazywa tel. Tel to kopiec miejski, a następnie archeolodzy kopią. Przy okazji, im bardziej kopią, czy to się starzeje czy młodsze? Im bardziej się zagłębiasz, tym się starzeje. Następnie próbujesz datować rzeczy za pomocą datowania węglem 14, datowania ceramiki, datowania pozostałości materiałów, próbujesz datować rzeczy na każdym poziomie podczas kopania.

Odkryli, że istnieją warstwy spalenizny wskazujące, że miasto Lakisz zostało spalone około 1200 roku pne. W rzeczywistości można go znaleźć w kilku miastach Palestyny około 1200 roku pne, co oznaczałoby, że prawdopodobnie Jozue przybył, spalił kilka miast i spalił je? Więc niektórzy ludzie sugerują, że to Jozue spalił rzeczy około 1200 rpne, co pasowałoby do tej 1200 daty Exodusu. Widzisz, jak przebiega ten argument? Nawiasem mówiąc, archeologia jest naprawdę cudowną rzeczą, ale jest gorąca i sucha i wymaga dużo pracy. Dlaczego miałbyś chcieć jechać do Aszkelonu, ponieważ tuż obok znajduje się plaża nad Morzem Śródziemnym, około 50 metrów dalej. To jest miejsce, do którego należy się udać. Musisz tylko uniknąć kilku arabskich pocisków z Gazy, ale poza tym wszystko w porządku.

Teraz jest inny powód. Biblia mówi, że 480 lat przed Salomonem wyszli z Egiptu. Jak się pozbyć tego 480? Sugerują, że pokolenie ma 40 lat. 40 lat na pokolenie razy ile daje ci 480? Czy jest tu ktoś z matematyki? Ile pokoleń 40 lat potrzeba, aby uzyskać 480? 12 pokoleń. Teraz pytam cię, ile lat dzieli cię od twoich rodziców? Czy to zwykle 40 lat? Cóż, twoje pokolenie może być, ale czy niektórzy z twoich dziadków pobrali się, gdy mieli 18 lat? Moja mama urodziła mnie, gdy miała 19 lat. Jeśli córki do mnie przychodziły, to nawet o tym nie myślmy. Pozwól mi się w to nie zagłębiać. Mówię więc, czy to naprawdę 40 lat, czy raczej 20 lat między pokoleniami. Więc jeśli weźmiesz to jako 20 lat, co to robi z tą liczbą 480? Przecina go na pół. Sugerują więc, że 12 pokoleń po 40 to sposób, w jaki schemat został renderowany, ale rzeczywista generacja to 20, więc tak naprawdę było to 240 lat, a nie pełne 480 lat. W ten sposób zmniejszają tę liczbę. Ile lat Mojżesz przebywał na pustyni? 40 lat. Więc ten 40-letni okres mógł być czymś w rodzaju standardowego pomiaru. Przypisali to pokoleniu. Być może to zrobili. Ci ludzie sugerowali tutaj taki rodzaj skurczu. To domniemane. My tego nie robimy, ale

ma to jakiś sens, bo pokolenie jest krótsze. Ich kalendarz był trochę rozbieżny, robili kalendarze księżycowe i inne rzeczy, ale nie było to aż tak odległe. To jak setki lat przerwy. Będziemy używać tego kalendarza księżycowego właściwie podczas niektórych świąt. Możemy korzystać z różnych kalendarzy i to nam trochę pomoże. Ale kiedy mamy 480 lat zbliżających się do 240, to nas tam nie prowadzi. Zachowaj ten argument, to doskonały argument i użyjemy go później.

Więc data wczesna i data późna. Czy to naprawdę nudna sprawa? Tak to jest. Więc przejdźmy dalej, ale to jest wielka debata w Księdze Wyjścia, czy to było 1400 czy 1200 pne. To wielka debata, w której po obu stronach są dobrzy ludzie . **J. Liczba Izraelitów opuszczających Egipt** [39:59-52:03]

Oto kolejne pytanie. Ten jest naprawdę trudny. Ile osób opuściło Egipt? Tutaj macie stwierdzenia, jasne stwierdzenia w Księdze Wyjścia 12:37 i powtórzone ponownie w 38:26, a w Księdze Liczb jest to powtórzone ponownie. Pamiętasz, jak Liczby liczyły plemiona? Więc sumuje się, że z Egiptu wyszło 600 000 mężczyzn. 603 500 mężczyzn w Księdze Liczb, więc 600 000 mężczyzn wychodzi z Egiptu. Jaki jest z tym problem? 600 000 mężczyzn w wieku od 20 lat wzwyż. Czy mężczyźni zwykle mają żony? Próbujemy dowiedzieć się, ilu ludzi wyszło z Egiptu, więc jeśli masz 600 000 mężczyzn, czy dałbyś mi, że każdy Izraelczyk miał jedną żonę? Jaki jest z tym problem? Jeden mężczyzna, jedna kobieta, po prostu to zrobimy. Więc jest 600 000 mężczyzn i 600 000 kobiet. A tak przy okazji, która z nich prawdopodobnie przeludniła drugą, ponieważ Egipcjanie próbowali zabić mężczyzn, więc prawdopodobnie było więcej kobiet, coś w rodzaju Gordon College. Ale założmy 600 000 mężczyzn, 600 000 kobiet. Dałbyś mi dwoje miłych amerykańskich dzieci na każdą rodzinę? Jaki jest problem z dwójką dzieci w tej kulturze? Czy w tej kulturze jest możliwe, aby ktoś miał 10 lub 12 dzieci? Niektórzy z nich nie mieliby żadnego, ale czy dałbyś mi dwa. Jeśli to zrobisz i zsumujesz tę liczbę 600 000 mężczyzn i kobiet oraz dwoje dzieci każdy, otrzymasz 2,4 miliona ludzi wychodzących z Egiptu. Czy to problem? Czy to dużo ludzi?

Czy ktoś z was był kiedykolwiek w Bostonie na 4 lipca? Jeśli kiedykolwiek dostaniesz szansę, aby to zrobić, to jest niesamowite. A tak przy okazji, kiedy w Bostonie

kończą się fajerwerki , wszyscy wyjeżdżają w tym samym czasie. Czy kiedykolwiek byliście tam na dole? Pół miliarda ludzi próbuje przedostać się przez te ulice. Po prostu zamknęli ulice, a ludzie chodzą środkiem ulic. Jaka jest populacja Bostonu? Kiedy znajdziesz się w tym tłumie, jest to po prostu rój ludzi. W Bostonie mieszka 600 000 ludzi.

Jaki jest problem? 2,4 miliona ludzi , teraz prowadzisz ich przez pustynię, czy to będzie problem? Cóż, pozwólcie, że zwrócę uwagę na niektóre z tych rzeczy. A co z wodą? Masz 2,4 miliona ludzi z problemami z wodą, oni są na pustyni Synaj. Czy woda jest problemem? Pozwólcie, że opowiem wam o pustyni Synaj, mieszkałem na pustyni Synaj przez 3 tygodnie. Ora Lipschitz jest ekspertem od Synaju, który nas sprowadził. Podchodzi Ora i mówi nam, że kiedy znajdziesz się na pustyni, twoje ciało nie zarejestruje, że jesteś spragniony. Więc co się stanie , twoje ciało powie, że nie potrzebuję wody, więc musisz zjeść te krakersy. Jesz te krakersy, bo ślinka Ci cieknie w ustach, a potem powiesz, że mam sucho w ustach, muszę się czegoś napić. Jesz krakersa, a wtedy organizm mówi, że muszę się czegoś napić. Jeśli nie zjesz krakersów, co się stanie? Twoje ciało mówi, że nie jest spragnione, a potem zostaje odwodnione po pustyni.

Mieliśmy jednego Niemca, nazwę go Hans. Więc Hans, duży, twardy Niemiec, mówi: „Napiję się, kiedy będę gotowy. Znam swoje ciało”. Więc jesteśmy na pustyni, 3 dni później co się dzieje z biednym starym Hansem? Jest z tyłu autobusu, toczy się (jęczy) i ma ogromny ból głowy. A co się stanie, gdy się odwodnisz? Twój mózg składa się głównie z czego? Nie mówię tego jako żart o blondynkach. Z czego w większości składa się twój mózg? Czy w twoim mózgu jest tona wody? Więc kiedy się odwodnisz, co dzieje się z twoim mózgiem? Twój mózg się kurczy. Teraz, kiedy twój mózg się kurczy, wyciąga się z twojej czaszki i co to z tobą robi? To boli jak najgorsza migrena, jakiej nigdy w życiu nie miałeś. nie widzisz. W rzeczywistości może to wpłynąć na twoje widzenie. Twój mózg kurczy się z tego powodu, a kiedy Hans kręci się z tyłu, czy miał najgorszy ból głowy, jaki kiedykolwiek miał w swoim życiu? Wszyscy wiedzieli, że nie jadł krakersów, jakby mu to dobrze służyło. Nikt tak nie mówi, ale wszyscy o tym

myśleliśmy. W każdym razie, więc Ora wraca tam i mówi do niego jedno słowo: „krakersy?” Potem Polly jadła jego krakersy. Kiedy szliśmy na górę Synaj, wyruszyliśmy o 3 nad ranem, bo było zimno i musieliśmy dźwigać galon wody. Mówię tylko, że potrzebujesz przynajmniej galona wody dziennie. Kiedy jesteś na Synaju z galonem dziennie, w czym problem? Masz 2,4 miliona ludzi i galon wody dziennie dla każdego z nich. Jaki w tym problem? - 2,4 miliona galonów. Powiesz mi, ile to jest wody? Ilu z was wyobraża sobie Mojżesza podskakującego do tej skały, biorącego swój mały kij i uderzającego w skałę, i wypływa trochę wody? Masz 2,4 miliona ludzi, czy potrzebujesz 10-calowej rury do wydmuchiwania wody? 2,4 miliona ludzi, czy to dużo wody dziennie?

A co z jedzeniem? Kiedy byłem młodszy, myślałem, że manna spada jak śnieg. Masz 2,4 miliona ludzi. Mam czwórkę dzieci, ile potrzeba, aby nakarmić czwórkę dzieci? Chcę ci powiedzieć, dużo. Kiedyś myślałem, że to ta manna spływała. Czy musisz mieć pociągi manny, aby nakarmić 2,4 miliona ludzi? Potrzebujesz ton i ton żywności, aby wykarmić 2,4 miliona ludzi.

Oto kolejny. Hannah powiedziała, że są rozproszone, dokładnie tak. Byłem na Synaju. Synaj ma te granitowe góry. Jaki jest problem z granitowymi górami? Granitowe góry skaleczą twoje stopy. Bardzo ciężko się po nich chodzi. Nie chodzisz po górach, chodzisz po dolinach. Teraz, jeśli chodzisz po dolinach i masz 2,4 miliona ludzi, czy to ich rozprasza? Możliwe, że ludzie z przodu mieli wodę i minęłyby trzy dni, zanim ludzie z tyłu się tam dostaną. Co się dzieje na pustyni w ciągu 3 dni? Jesteś ugotowany. Mówię tylko, że rozchodzą się w ten sposób w wadi. Wadis to inne określenie dolin pomiędzy górami.

A co z położnymi? Czytaliście o położnych w rozdziale 4. Imiona dwóch położnych brzmiały Szihrah i Puah. Czy ktoś pamięta Szifra i Pua? Masz dwie położne i 2,4 miliona ludzi. Czy mamy tu jakiś problem? Przyjechałem z Warszawy w stanie Indiana. Dam ci cały szpital w Warszawie w stanie Indiana. Jeśli masz 2,4 miliona ludzi, czy ten szpital może obsłużyć tak wielu ludzi? Bez szans.

A co z zajęciem Kanaanu? Izraelu, wysłali zwiadowców do kraju. Tam są

olbrzymy . Jeśli masz 2,4 miliona ludzi, czy giganci są problemem? Wszystko, co musisz zrobić, to otoczyć miasto i zjeść całe jedzenie. A wielcy giganci nie mają nic do jedzenia, ponieważ właśnie zjadłeś całe jedzenie. 2,4 miliona ludzi będzie jak szarańcza, giganci umrą z głodu. Nie obchodzi mnie, jak duży jest, im większy, tym mocniej upada, bo będzie potrzebował dużo jedzenia, a tam nie będzie co jeść. Mówię więc, że 2,4 miliona ludzi to dużo ludzi.

Teraz mówisz: „Hildebrandt, co z tym robisz?” Nawiasem mówiąc, wszystko, co wam mówię, to 2,4 miliona ludzi, jeśli Biblia tak mówi, czy ja w to wierzę? Czy to załatwia sprawę? W mojej głowie myślę: „2,4 miliona ludzi, to dużo ludzi na pustyni w ten sposób. A potem rozmiar, po prostu nie mogę sobie tego wyobrazić. To jest dla mnie problem. Co teraz robisz? Niektórzy ludzie biorą słowo *elef*, które jest hebrajskim określeniem na „tysiąc”. Biorą słowo tysiąc w języku hebrajskim i mówią, że słowo *elef* można przetłumaczyć jako „tysiąc”, ale można je również przetłumaczyć jako „klany” lub „rodziny”. A więc byłoby to 600 klanów lub rodzin. Obliczają wielkość klanu, wielkość rodziny, a to będzie około 72 000 ludzi. Nawiasem mówiąc, czy 72 000 ludzi to wciąż dość duża grupa do przebycia przez pustynię? To wciąż dość dużo, ale ogranicza to. Więc niektórzy ludzie używają tego *stonia* i traktują go jako „klany”, aby go zniszczyć. Nadal tego nie robi... to rozwiązanie nigdy mnie tak naprawdę nie satysfakcjonowało. Słowo *elef* oznacza tysiąc, czyli 600 tysięcy lub 600 „klanów”. Więc słowem byłoby 600 klanów, a my mamy 50 na klan lub coś w tym rodzaju. Ograniczyłyby to więc rozmiar.

To jest jeden z problemów z Pismem Świętym, szczerze mówiąc, nie znam rozwiązania tego problemu. Prawdopodobnie powinienem to po prostu pominąć, ale chcę, żebyś zobaczył, co robisz, kiedy napotkasz problem w Piśmie Świętym, którego nie wiesz, jak rozwiązać? Czy to możliwe, że używali innego systemu bazowego niż my. Używamy systemu dziesięciobazowego. Czy to możliwe, jak w Babilonie, gdzie mają system bazowy 60, więc inaczej liczyli? To jest możliwe. Mówię tylko, że w przypadku tego problemu nie wiem, jakie jest rozwiązanie. Niektórzy uważają, że ta liczba to hiperbola, to przesada dla podkreślenia. Znowu mnie to uderzyło. Biblia cały czas używa

hiperboli, ale zwykle dotyczy to „wszystkich” stwierdzeń lub czegoś, co zwykle jest całkiem jasne. Liczby, które to przewidują, nie wiem, czy są na to dowody. Więc to jest coś, z czym utknąłem. Innymi słowy, próbuję powiedzieć : czy w Biblii są sprawy, które wciąż wymagają wyjaśnienia? To jeden z tych dużych problemów i nie jestem pewien, jak go dokładnie rozwiązać. Dużo o tym myślałem, walczyłem z tym, czytałem o tym i nadal nie wiem.

Domyślałem się, że sposób, w jaki oni liczyli rzeczy, jest inny niż my, a my rozumiemy ich liczby inaczej niż to, co mieli na myśli. Tak więc sposób, w jaki numerowali rzeczy i konceptualizowali, różni się od sposobu, w jaki to rozumiemy. Myślę, że nasze dwie kultury przeoczyły się w kwestii numeracji. Innymi słowy, próbuję ci powiedzieć, że nie wiem. Chciałbym, czytałem wielu naukowców i nie sądzę, żeby ktokolwiek wiedział, naprawdę. Propozycji było wiele, ale wszystkie się rozpadają. To jest coś, czego nie znamy. Czy wielu ludzi wyszło z Egiptu? Było wielu ludzi, którzy wyszli z Egiptu. Używajmy słów „dużo”. To jest jeden z tych problemów. Jak sobie radzisz z takimi konfliktami? Próbuję powiedzieć, że w Piśmie Świętym są pewne konflikty, które powodują, że się cofasz i po prostu zastanawiasz się, jak to rozwiązać. Myślę, że po prostu brakuje nam pewnych danych na temat tego, jak rozumieci te rzeczy. Myślę, że to brak między dwiema kulturami pod względem liczb.

K. Plagi egipskie: Trzy przyczyny plag [52:04-55:56]

Teraz cykle zarazy, co mamy z cyklami zarazy? Istnieją co najmniej trzy przyczyny dziesięciu plag egipskich. Pierwszym powodem było to, że był to sąd nad bogami Egiptu. W Księdze Wyjścia 12:12 jest powiedziane, że sprowadzi te plagi „tej samej nocy przejdę przez Egipt i zabiję każdego pierworodnego, zarówno ludzi, jak i zwierzęta, i sprowadzę sąd na ich bogów”. Kto jest jednym z głównych bogów Egiptu? Mówi, że wezmę ich pierworodnych, sam faraon był uważany za boga. Bóg mówi, że wezmę jego pierworodnego; nie będzie w stanie ochronić własnego dziecka. Zmumifikowali go i właściwie wysłali do zaświatów. Sposób, w jaki konceptualizują swoich bogów, niektórzy z ich bogów zostali podzieleni na pół i toczyli bitwy między bogami, a jeden bóg zabijał innego boga. Więc ich bogowie byli bardzo podobni do

ludzi.

Oto drugi powód: „aby poznali, że ja jestem Jahwe”. Bóg powiedział, że w plagach objawi, kim jest. Tak więc w plagach ujrzycie objawienie Bożego charakteru, potęgi, siły i mocy. Stanie się to tutaj, „aby poznali, że ja jestem Jahwe”. Plagi ujawnią jego charakter.

Po trzecie, wydaje się, że ma to charakter *lex talionis*. A co to jest *lex talionis*? *Lex* oznacza „prawo”, *talionis* oznacza „odwet”, prawo odwetu. Jeśli powiem „oko za oko, ząb za ząb”, to jest to *lex talionis*. Wydaje mi się, że w Księdze Wyjścia 4:23 Bóg mówi: co faraon robił pierworodnym Bożym? Faraon próbuje zniszczyć pierworodnych Bożych, zabijając niemowlęta, pozbawiając je światła dziennego, zniewalając je. To, co się stanie, to Bóg mówi: „dlatego, ponieważ staraliście się zniszczyć mojego pierworodnego, ja wezmę waszego pierworodnego. Ty, faraonie, jako bóg nie jesteś w stanie ochronić własnego dziecka. Zniszczysz moje dziecko, twoje dziecko zniknęło. Więc jest coś takiego jak oko za oko, ząb za ząb. To jest prawo odwetu. [Pytanie ucznia] Tak, to jest Nowy Testament i zostawimy rzeczy na Nowy Testament. Sugeruję, abyś był bardzo ostrożny, biorąc na przykład niektóre wypowiedzi z Kazania na Górze i próbując je zuniwersalizować. Wiem, że ludzie tak robią, próbują wziąć wypowiedzi z Kazania na Górze i je zuniwersalizować. Wszystko, co próbuję powiedzieć, to to, że sam Bóg robi rzeczy na różne sposoby. Czy Bóg sprzyja shalom i pokojowi, tak, ale czy są inne czasy, kiedy Bóg toczy wojnę. Więc nie możesz wziąć pojedynczego stwierdzenia i zuniwersalizować go w ten sposób. Obawiam się, że ludzie tak robią, robiąc z Jezusa takiego mięczaka, który nadstawia drugi policzek nad człowiekiem. Myślę, że jeśli czytasz Księgę Objawienia, on nie jest zbyt słaby. Więc musisz być z tym ostrożny, ale naprawdę dobrze, że czujesz napięcie, ponieważ chcemy czuć napięcie i zmagać się z tym.

L. Zatwardziałe serca [55:57-57:54]

Czy Bóg zatwardza ludzkie serca? Oto kilka stwierdzeń, kto zatwardził serce faraona? Tutaj masz stwierdzenie, że Bóg zatwardził to w rozdziale 4:21, gdzie właśnie byliśmy. Mówi: „Bóg mówi: dałem wam moc działania, ale zatwardzę jego serce [serce

faraona], aby nie wypuścił ludu”. Zatwardzi serce Faraona, ale wiesz, co jest interesujące? Bóg zatwardził serce faraona, ale jest też kilka fragmentów, które mówią, że faraon zatwardził swoje własne serce. A więc przy zmartwychwstaniu czyją będzie żoną? Innymi słowy, czy Bóg zatwardził serce faraona? Tak. Ale faraon zatwardził też serce faraona. Więc odpowiedź brzmi: co? Tak. Innymi słowy, czy Bóg jest zaangażowany w działania, a ludzkość jest również zaangażowana w działania. To prowadzi nas z powrotem do wolnej woli i predestynacji. Czy Bóg określa rzeczy? Tak. Czy ludzkość decyduje o rzeczach? Tak. Czy możliwe jest, aby dwie agencje pracowały nad tym samym wydarzeniem? Z Bożej perspektywy, Bóg zatwardza serce faraona, wydając wyrok na faraona z powodu zła, które wyrządził, i Bóg zatwardza jego serce, wydając na niego wyrok. Czy to możliwe, że faraon zatwardził swoje serce w buncie przeciwko Bogu? Mamy więc do czynienia z tym samym wydarzeniem, które ma miejsce z dwóch różnych powodów, przy czym Bóg ma na myśli jedno, a faraon ma na myśli coś innego. To ta sama impreza. Kto więc zatwardził serce faraona? Bóg to zatwardził i Faraon to zatwardził.

M. Plagi w Egipcie [57:55-61:13]

Otoż, było dziesięć plag egipskich. Nie chcę, żebyś wiedział o tym wszystkim. Chciałbym, żebyś nauczył się czterech z nich. Te, które są zaznaczone na żółto, to te, których chcę, żebyś się nauczył. Teraz pierwszą plagą jest plaga węża. Czy pamiętasz, jak Mojżesz rzucił laskę i zamieniła się w węża? Magowie rzucili swoje laski i zamienili się w węże. Co się wtedy dzieje? Co robi wąż Mojżesza? To ich zżera. Nawiasem mówiąc, czy wąż jest symbolem egipskiej potęgi? Co znajduje się na koronie faraona? Co ma z przodu? Kobra. Wąż jest więc symbolem egipskiej potęgi. Co robi wąż Mojżesza? Zjada go i niszczy. Więc wąż jest słynną zarazą. Potem uderza w rzekę i rzeka staje się krwistoczerwona. Więc rzeka staje się krwią. Czy Nil był uważany za boga w Egipcie? Tak. Egipt darem Nilu. Tak więc Nil jest ujmowany pod względem krwi. Teraz masz te wszystkie inne: żaby, komary, muchy, grad, szarańczę i tym podobne.

Ciemność, dlaczego ciemność jest ważna? Ra lub Re jest bogiem słońca. Czy bóg słońca jest wielkim bogiem w Egipcie? Więc Bóg mówi, że obalę boga słońca, a on

spowoduje ciemność. Wreszcie, pierworodny, myślę, że pierworodny jest wyrokiem na faraona, ponieważ faraon nie może chronić własnego syna. Więc to są ci, których chcę, żebyście poznali: wąż, krew, ciemność i pierworodny. Mieli innych bogów, bogów bydła, tym, którego widziałem na Synaju, jest Hathor, Hathor jest bogiem krowy.

Ten wzór tutaj jest wzorem plag. Bóg ogłasza i Bóg mówi Mojżeszowi: „Mojżeszu, ześlę plagę” i Bóg udziela wskazówek. „Mojżeszu, weź swoją łaskę, idź nad rzekę, a ty i Aaron zejdźcie tam”. Więc Bóg daje pewne **instrukcje**, Mojżesz schodzi do rzeki, uderza w rzekę, zmienia kolor na czerwony, a potem co robią magowie? **Magowie** to kopiują. Za chwilę przyjrzymy się magom. Zawsze myślałem, że skoro magowie są tak potężni, zamiast powielać plagę, co powinni zrobić? Cofnij plagi. Innymi słowy, Mojżesz uderza w rzekę, aby stała się krwią. Magowie, gdyby mieli w sobie coś, zamieniliby to z powrotem w wodę. Ale powielają cuda i to jest interesujące. **Faraon następnie odpowiada**, zwykle mówiąc: „proszę, powstrzymaj wszystkie te muchy, powstrzymaj te wszystkie szarańcze przed zjedzeniem tego miejsca”. Faraon prosi o pomoc. Wtedy **Mojżesz i Bóg odpowiadają** zwykle w łasce wycofując się z zarazy. Potem, gdy Mojżesz i Bóg się wycofali, **serce faraona twardnieje**. Kiedy jego serce stwardnieje, zaczynasz z powrotem przy następnej pladze.

Więc to jest cykl, czy widzicie, jak wszystkie plagi przechodziły przez ten cykl, a serce faraona twardnieje i zaczyna się od nowa w następnym cyklu. To jest cykl, który dzieje się w Księdze Wyjścia na temat dziesięciu plag.

N. Magowie jako folia [61:14-63:12]

Teraz magowie faktycznie są przeszkodą dla Mojżesza, więc magowie są naprawdę bardzo ważni w narracji. Początkowo magowie sprzeciwiają się Mojżeszowi, więc są przeciwieństwem Mojżesza. Mojżesz czyni cud, magowie to powielają. Tak więc początkowo sprzeciwiają się Mojżeszowi i Aaronowi. Są folią, więc jest opozycja. Ale co ciekawe, podczas plagi komarów egipscy magowie nie mogą tego zrobić. Magowie egipscy wyznają: „To jest palec Boży”. Więc to, co masz, to to, że magowie przechodzą przez przejście. Początkowo sprzeciwiali się Mojżeszowi, ale teraz w końcu stają się świadectwem i świadkami mocy Mojżesza i Boga poprzez Mojżesza. Ostrzegają faraona,

że to już nie są tylko magiczne sztuczki, „to jest palec Boży”. Więc jest to interesujące przejście, przez które przechodzą magowie .

Oto kolejna rzecz, która dzieje się podczas plag. Wydaje się, że nastąpiło oddzielenie ziemi Goszen. Czy ktoś pamięta, kiedy nadszedł grad i grad bombarduje Egipt i wszystko niszczy? W Goszen jest fajnie. Bóg rozdziela swój lud w ziemi Goszen, a plagi spadają tylko na Egipt. Jest takie oddzielenie Goszen, gdzie mieszkają Izraelici, iw zasadzie plagi na nich nie spadają. Bóg chroni swój lud, gdy sprowadza sąd na innych. To fajna sprawa.

O. Pascha [63:13-69:47]

A teraz uderzmy tutaj w Paschę. Pascha ma miejsce w rozdziale 12. Pozwólcie, że omówię to. Jeśli kiedykolwiek będziesz miał okazję pójść na żydowskie nabożeństwo Pesach, idź na nie, naprawdę warto zobaczyć nabożeństwo paschalne. Zasadniczo są trzy rzeczy związane z usługą paschalną. Jednym z nich jest baranek. Co się dzieje z barankiem? Zabijają baranka, wysysają krew i co robią z krwią baranka? Umieścili go na futrynach drzwi i nad nadprożem. Kiedy anioł śmierci spogląda w dół i widzi krew, co robi anioł? Podaje. Stąd pochodzi nazwa Pascha. Anioł śmierci „przechodzi”, gdy widzi krew na futrynach drzwi. Czy ktoś pamięta „kiedy zobaczę krew, ominę cię”? Kiedyś był to stary hymn, który opowiadał o wydarzeniu paschalnym, w którym zobaczył krew i przeszedł. Swoją drogą, co oni robią z barankiem? Pieką jagnięcinę na otwartym ogniu i jedzą jagnięcinę tej nocy. Mają zjeść całe jagnię w jedną noc. Jagnięcina to dobre mięso. Więc oni jedzą baranka i krew jest umieszczana nad drzwiami, to właśnie dzieje się z barankiem. Dziś nie zabijają jagniąt, ale wtedy pewnie wkładali je do miski, a potem wacikiem wycierali krew wokół framugi drzwi.

Gorzkie zioła, mieli jeść gorzkie zioła, aby przypominały im o gorzkiej niewoli w Egipcie. Czego używają dziś do gorzkich ziół? Czy ktoś był kiedyś na nabożeństwie Pesach? Czy ktoś robi chrzan? próbowałeś tego? Mój ojciec uwielbiał chrzan. Wszystko, co mogę powiedzieć, to to, że kiedy to jesz, to tak, jakbyś miał włosy w nosie, nie masz już włosów . Wypala z ciebie wszystko. Potrzebujesz tylko trochę, a właściwie, jeśli jesteś sprytny, wyczujesz to z wyprzedzeniem . Zapach wystarczy, abyś wiedział, że nie

jesz tego czegoś. Niektórzy jedzą chrzan, mój ojciec jadł chrzan od razu. Chcesz posmakować czegoś gorzkiego, spróbuj chrzanu. Czy ktoś lubi chrzan? Więc są ludzie, którzy lubią chrzan. Więc zamiast gorzkich ziół jedzą teraz chrzan do maczania. (Pytanie od studenta). Twoje oczy zaczynają łzawić; to prawie jak cebula tylko gorzej.

Trzeci to przaśny chleb. Dlaczego mieli jeść przaśny chleb? Ta Pascha rozpoczyna Święto Przaśników. Święto Przaśników trwało 7 dni. Zasadniczo Bóg powiedział, że będziesz musiał opuścić Egipt tak szybko, że nie będziesz miał czasu, aby chleb wyrósł. Innymi słowy, aby chleb wyrósł, musisz pozwolić mu usiąść, a drożdże działają i chleb rośnie. Mówi, że będziesz musiał wyjść tak szybko, że nie będziesz miał czasu. Jedz przaśny chleb.

Nawet do dnia dzisiejszego, jeśli udacie się do Izraela w czasie Paschy. Nawiasem mówiąc, czas Paschy jest dla nas jako chrześcijan Wielkanocą, kiedy Jezus umrze, Wieczerza Pańska, a potem umrze. Więc dokładnie w okolicach naszej Wielkanocy jest ich Pascha. Kiedy jedziesz do Izraela do dziś i robisz Paschę, jeśli idziesz do sklepu spożywczego, to była dziesięciocentówka za bochenek chleba. Byłem w sklepie spożywczym w Izraelu i podnosisz chleb z półki, nie jest zawinięty w papier, podnosisz go i jest jeszcze ciepły. Czy to jest dobre? To jest naprawdę dobre, jak domowy chleb. Zabraliśmy go do domu i zjedliśmy, to wspaniały chleb.

Teraz problem polega na tym, że w Paschę zamierzasz wejść i kupić sobie chleb, w czym problem? Widziałeś kiedyś ten biały papier rzeźniczy? I nagle idziesz do sklepu z chlebem, gdzie jest ten wspaniały chleb, a wszystko jest przykryte białym papierem rzeźniczym i nie chcą ci sprzedać chleba na zakwasie. To znaczy, że musisz jeść krakersy. Potrzebuję mojej kanapki z masłem orzechowym i galaretką, jem to każdego dnia mojego życia, więc co mam zrobić? Jeśli nie dadzą ci chleba na zakwasie, idziesz do działu arabskiego i tam kupujesz chleb. Inną rzeczą, którą powinienem powiedzieć, jest to, że robią te bułeczki za dziesięciocentówkę. Dostajesz taki bajgiel, to bochenek chleba, jest okrągły, posypany sezamem. Nigdy nie zapomnę mojego ostatniego bajgla za Bramą Damasceńską. Wychodzę z Bramy Damasceńskiej i ten Arab sprzedaje te bułeczki. Więc kupuję od niego tego bajgla, a potem go gryzę i to był naprawdę dobry bajgiel i umieram

z głodu. Jedyne problem polega na tym, że kiedy wróciłem na drugi kęs, spojrzałem na bajgla i jest tylko jedna rzecz gorsza niż zobaczenie muchy w swoim bajglu, a to jest zobaczenie połowy muchy. Pół muchy tam, a ja już przełknąłem i to był mój ostatni bajgiel stamtąd, po prostu nie mogłem już tego robić. Przyzwyczajasz się do tego w tej kulturze, w której pozwala się jedzeniu odstawić. Jedzenie po prostu siedzi, a muchy, po jakimś czasie się do tego przyzwyczajasz. Ale nigdy nie mogłem się do tego przyzwyczać. Tak czy inaczej, przaśny chleb, oni idą przez 7 dni z przaśnym chlebem i to jest Święto Paschy, które rozpoczyna siedmiodniowe Święto Przaśników.

A co z dziećmi? Uwielbiam sposób, w jaki Żydzi robią swoje dzieci na swoich świętach. W rozdziale 12:26 opisano rolę dzieci. Co robimy z dziećmi w wielu naszych kościołach? Czy odprawimy dzieci i zabierzemy je stamtąd? Uczestniczą w nich dzieci żydowskie. Co dzieci uwielbiają robić? Zadawać pytania. Więc tutaj jest napisane, kiedy wasze dzieci pytają: „Co oznacza ta ceremonia? Potem powiedz im, że jest Pascha, ofiara dla Pana, który ominął dom Izraelitów w Egipcie”. Więc co się dzieje, dzieci są zachęcane i mogą zadawać pytania, a następnie rodzice odpowiadają na pytania dzieci. Jaki to ma wpływ na strukturę rodziny? Czy to łączy rodziny? Dzieci uczestniczą w nabożeństwie z rodzicami, zadając pytania, co i tak chcą robić. Więc to jest piękne z dziećmi i to, jak je włączają, jest piękne.

P. Pascha i Wieczerza Pańska [69:48-71:41]

A co z Wieczerzą Pańską? „Jezus tej samej nocy, której został wydany, wziął chleb, połamał go i powiedział: To jest Ciało moje, które za was będzie wydane”. Tak więc Wieczerza Pańska jest w rzeczywistości ucztą paschalną z barankiem, tylko tym razem, kto idzie być barankiem? Jezus będzie barankiem paschalnym. Chleb jest zepsuty. Nawiasem mówiąc, wielu z was w kościołach do dziś, kiedy robicie komunię, zrobicie przaśniki, oparte na święcie Paschy. Co mówi Jezus? Jezus może umrzeć w każdej chwili, ale kiedy decyduje się na śmierć? Właśnie w Paschę, ponieważ Jezus jest nowym Exodusem. Tak jak Mojżesz wyzwolił ich z niewoli egipskiej, tak Jezus wyzwoli ich teraz z niewoli grzechu. Więc Jezus dokonuje nowego wyjścia, a kim jest Jezus? W 1

Liście do Koryntian 5:7 Paweł mówi nam, że Jezus jest naszym barankiem paschalnym.

Czy pamiętasz, kiedy Jezus był na krzyżu i nie umierał wystarczająco szybko? Co chcieli mu zrobić, żeby szybciej umarł? Połamia mu nogi, bo kiedy jesteś na krzyżu, dusisz się, bo nie możesz oddychać. Jeśli połamia ci nogi, nie będziesz już w stanie się utrzymać. Nawiasem mówiąc, czy mieli łamać którąkolwiek z kości baranka paschalnego? Nie. Czy kości Jezusa miały się połamać? Nie. Tak jak zostało to przepowiedziane w Izajasza 53, Psalm 22, cudowne fragmenty ukrzyżowania Jezusa, kości Jezusa nie zostały złamane. Tak więc Jezus jest naszym barankiem paschalnym. Więc cała ta sprawa wyjścia do wolności, wyrwania się z Egiptu staje się nasza w Chrystusie.

P. Gdzie Mojżesz przekroczył Morze Trzcিনowe ? [71:42-72:30]

Teraz pojawia się kolejne pytanie. Gdzie Mojżesz przekroczył Morze Trzcинowe? Teraz zauważcie, że jestem wulgarny, mówiąc „Reed Sea”. W języku hebrajskim termin ten brzmi *yam suph*, co dosłownie oznacza „morze trzcинowe”. *Yam* oznacza „morze”, *suph* oznacza „trzcinę”, więc *yam suph* oznacza „morze trzciny”. To nie oznacza Morza Czerwonego, to znaczy Morze Trzcин. Więc pytanie brzmi, które to morze. Są więc dwie główne sugestie, a potem miałem faceta z Wisconsin, który wysyłał mi e-maile przez około trzy miesiące, bijąc mnie w sprawie wyjazdu do Arabii. Pokażę ci, gdzie według niego przejście przez Morze Trzcинowe było daleko od Arabii. Myślał, że bardzo mocno, myślę, że się myli, ale tak czy inaczej.

R. Bóg jako wojownik [72:31-76:08]

Więc popracujmy z tymi facetami tutaj, ale zanim to zrobimy, pozwól mi uderzyć do tego. Przeprowią się przez Morze Trzcинowe i sprawdzą to stwierdzenie w Piśmie Świętym, rozdział 14 werset 14, mówi tak: „Mojżesz odpowiedział ludowi: „Nie bójcie się, stójcie niewzruszenie, a zobaczycie wybawienie, które przyniesie Pan ty dzisiaj. Egipcjan, których dzisiaj widzisz, już nigdy nie zobaczysz. Pan będzie walczył za ciebie, wystarczy, że się uspokoisz”. „Pan będzie walczył za ciebie”. Czy Bóg angażuje się w wojnę? Co mówi Księga Wyjścia 15:3? Mówi to: „Pan jest wojownikiem”. Śpiewają po

przekroczeniu morza i śpiewają na chwałę Boga, a jedną z rzeczy, które chwala Boga jest to, że „Pan jest wojownikiem. Jego imię to Jahwe. Rydwany faraona i jego armię wrzucił do morza. Pan jest wojownikiem”. Mówię, że wasze pokolenie jest pełne pokoju, miłości i pokoju, miłości. Czy Bóg jest wojownikiem? Właściwie niektóre dzieciaki były dziś ubrane jak stare rzeczy z lat 60-tych. Czy Bóg jest uważany za wojownika? Czy to jeden z tytułów Boga, że jest wojownikiem?

To naprawdę zabawne, słyszę tych wszystkich ludzi, którzy mówią, że wojna nie jest rozwiązaniem. Czy czasem odpowiedzią jest wojna? Czasami tak jest. Kaznodziei mówi: „jest czas pokoju i jest czas wojny”. Dlatego mówię, że trzeba być bardzo ostrożnym w środowiskach akademickich, ponieważ jesteśmy pokojowymi ludźmi. Czy w środowisku akademickim spieramy się o pokój i miłość? W prawdziwym świecie są ludzie w Afganistanie, którzy walczą i umierają tego dnia, prawdopodobnie w wyniku tego, co dzieje się na świecie. Musiałam się z tym zmagać przez siedem miesięcy, bo tam był mój syn. Wrócił już od jakiegoś czasu. Czy nadal ma w głowie resztki rzeczy, które widział i o których powiedział mi i mojej żonie. Mówi: „Widziałem rzeczy, których nikt nigdy nie powinien zobaczyć w swoim życiu”. Czy wiesz, jak to jest widzieć, jak twój przyjaciel rozwała się w drobny mak? Musisz zdjąć jego ciało ze ściany i mówisz, że to jak suszona wołowina, włożyć do pudełka i modlić się do Boga, żeby jego rodzice nie otworzyli pudełka. Jest wiele rzeczy, które spadają. Mówię tylko, że wojna jest naprawdę, naprawdę brzydka i zła. Jednak Bóg przedstawia siebie jako wojownika.

Nawiasem mówiąc, czy to tylko Bóg, czy też Jezus również przedstawia siebie jako wojownika? Dobrze mówisz, że Jezus jest miłością i pokojem, nadstaw drugi policzek. Czy kiedykolwiek czytałeś Księgę Objawienia? Przeczytaj kiedyś Objawienie 19, Jezus również powraca jako wojownik. Po prostu cię tym nękam. W porządku jest nie zgadzać się na to pytanie. Na ostatniej lekcji mieliśmy studenta, który jest moim przyjacielem, który jest pacyfistą i wchodził mi w twarz i to jest w porządku. Różni ludzie mają bardziej pacyfistyczne poglądy, podczas gdy niektórzy zajmują bardziej sprawiedliwe stanowisko wojenne. Sam jestem bardziej zwolennikiem sprawiedliwej wojny. Można się z tym nie zgadzać, różni ludzie wyznają różne standardy.

S. Gdzie Mojżesz przeprowił się przez Morze Trzciniowe ? [76:09-79:15]

Gdzie Mojżesz przekroczył Morze Trzciniowe? Tutaj są w Goszen, to jest ziemia Goszen, gdzie osiedlili się Żydzi. Teraz są dwa miejsca, w których zasadniczo mogliby przejść przez Jeziora Gorzkie lub Jezioro Timsah , mogliby przejść tutaj. Swoją drogą, czy to pasowałyby do Morza Trzcini? Są mniej zasolone niż ocean. Ocean jest słony, czy trzciny naprawdę dobrze rosną w soli? Nie. Kiedy jest napisane „morze trzciniowe”, niektórzy myślą, że to te, ponieważ mają mniej soli, a na tych jeziorach są trzciny. Przy okazji, czy te jeziora są wystarczająco duże, by utopić armię? „Cóż”, mówi, „nie, ponieważ ma tylko trzy stopy głębokości”, ale te jeziora są wystarczająco duże, by utopić całą armię. Te jeziora są duże, więc niektórzy sugerują, że przeprowili się przez Jeziora Gorzkie, a potem zeszli na Synaj. To jeden widok, Gorzkie Jeziora lub Jezioro Timsah .

Innym sposobem jest przekroczenie szczytu Morza Czerwonego. To byłaby przeprowa przez Morze Czerwone, oni zeszli tutaj, a to jest Morze Czerwone i Zatoka Sueska odnoga Morza Czerwonego. Potem przeprowili się tutaj i zeszli tutaj na górę Synaj. Więc to jest drugi widok.

Teraz trzeci pogląd, który promuje ten facet z Wisconsin, mówi, że Mojżesz przybył z ziemi Goszen. Nawiasem mówiąc, dlaczego Mojżesz po prostu nie poszedł do ziemi Kanaan? Droga w tym kierunku byłaby o wiele krótsza. Bóg zabiera ich na pustynię, to będzie miesiąc miodowy Boga z Izraelem na pustyni, gdzie jest z nimi sam na sam na pustyni. Inną rzeczą, o której mówi wyraźnie w rozdziale 13, był strach, bo kto tu był? Filistyni byli tutaj i powiedział, że jeśli zabiorę ich prosto do Kanaanu, wpadną na Filistynów, zawrócą i uciekną z powrotem, mówiąc, że nie chcę walczyć z Filistynami, ponieważ Filistyni byli paskudnymi gośćmi . Mówi: „Nie zamierzam prowadzić cię bezpośrednio na wojnę z Filistynami, bo nie będziesz w stanie jej znieść”. Wyprowadza ich więc na pustynię.

Teraz trzeci pogląd jest taki, że Mojżesz prowadzi ich przez całą drogę przez Synaj, a faraon ściga ich przez całą pustynię, a Mojżesz przechodzi tutaj nad Morzem Czerwonym w Zatoce Akaba. Znaleźli tutaj koło rydwanu, więc ten facet dowiódł, że z powodu koła rydwanu Mojżesz przeszedł przez to miejsce, a potem zszedł na górę Synaj

w Arabii.

A gdzie jest góra Synaj? Góra Synaj jest tutaj. Góra Synaj jest tutaj. Góra Synaj jest tutaj . Góra Synaj jest tutaj. Góra Synaj jest tutaj. Góra Synaj jest tutaj, tutaj, tutaj, tutaj i tutaj. Gdzie jest góra Synaj? W rzeczywistości istnieje ponad dwadzieścia miejsc na górę Synaj. Czy kiedy Mojżesz był na szczycie góry Synaj, wypisał się i powiedział: „Byłem tutaj”? Nie. Czy wiemy, gdzie jest góra Synaj? Nie. Jest więc ponad dwadzieścia miejsc na Górę Synaj i nikt tak naprawdę nie wie, gdzie ona się znajduje. Nawiasem mówiąc, jeśli kiedykolwiek będziesz miał okazję, udaj się do tego w klasztorze św. Katarzyny tutaj. Warto tam wędrować , to po prostu wspaniały stary klasztor. Jest tam od 300 roku naszej ery i są tam wspaniali mnisi i naprawdę fajne artefakty. Polecam to.

T. Sabat [79:15-83:28]

Teraz, w sabat, mamy tu jeszcze trzy rzeczy do zrobienia, w sabat. Dlaczego przestrzegamy 9 z 10 przykazań? Nie zabijaj, nie kłam, nie kradnij, szanujemy wszystkie przykazania, ale dlaczego nie przestrzegamy przykazania szabatu? Mówisz, co to ma wspólnego z drogami w Wisconsin? Dorastałem w Nowym Jorku, a w Nowym Jorku mają tak wielkie dziury, że pożrą twój samochód. Właściwie większość dróg w Massachusetts ma dziury, w Nowym Jorku dziury mają drogi. Wjeżdżasz do Wisconsin, chociaż drogi są jak szkło. Pytam, jaka jest różnica?

Częściowo jest to sposób, w jaki Wisconsin buduje swoje drogi. Wylewają wodę spod niej, układają gruz skalny, żeby woda mogła odpływać, i budują swoje drogi z dobrą bazą. Ta dobra baza sprawia, że drogi są trwałe. Zasugeruję ci, że zasada szabatu jest dobrą podstawą, na której możesz ustawić swoje życie. Mówię tutaj z hipokryzją i jest to wykład tak samo dla mnie, jak i dla każdego, ponieważ miałem naprawdę ciężki czas z tą sprawą z Sabatem. Mam kilku przyjaciół, którzy są bardzo zorientowani na sabat i innych przyjaciół, którzy po prostu pracują siedem dni z rzędu.

Jedną z rzeczy związanych z sabatem jest pamiętanie o tym, co Bóg uczynił, i refleksja nad życiem. Co się dzieje, gdy po prostu jedziesz przez życie ciężarówką, biegnąc tak szybko, jak tylko potrafisz i nigdy się nie odwracasz? Czy można nadać sens życiu? Czy potrzebujesz odwrócić się i poświęcić trochę czasu na pogodzenie życia?

Pamiętanie o swojej przeszłości jest potrzebne, aby terażniejszość miała sens w życiu. Więc pamiętanie jest naprawdę ważną zasadą.

Rytm, wy znacie się na rytmie. Co się dzieje, gdy musisz napisać pracę na zajęcia? Nie śpisz całą noc pisząc gazetę. Naruszasz rytm dnia i nocy, nie śpiąc całą noc. Co się dzieje następnego dnia? Czy następny dzień jest dobry czy zły? Co się stanie, jeśli będziesz musiał nie spać dwie noce z rzędu? Czy to jest jak morderstwo? Nie rób tego, to jest po prostu złe. Innymi słowy, czy istnieje określony cykl dobowy, którego należy przestrzegać? Właściwie jako studenci college'u mówię wam, żebyście spróbowali się wyspać, to naprawdę ważne. Są cykle dzienne, czy są też cykle tygodniowe? Co się stanie, jeśli naruszyś cykl tygodniowy? Kiedyś pracowałem z facetem i on pracował siedem dni w tygodniu. Jeździł ciężarówką i chodził na studia, był jednym z moich uczniów i widywałem go w szkole. Potem w weekendy jeździł ciężarówkami, a w weekendy pracował 30 godzin. Po jakimś czasie szedł do szkoły, pracował, a potem szedł do pracy. Nigdy nie robił sobie przerwy. Pytanie, po około trzech miesiącach robienia tego, czy wiedział, który koniec się skończył? Stracił poczucie sensu i celu życia. Był gotów rzucić wszystko, ponieważ po prostu nie mógł nadać rzeczom sensu. Więc po prostu uważaj na to.

Rezygnacja z pracy jest twoim mistrzem. Praca nie jest naszym panem, więc szabat przerywa ten cykl pracy i pozwala nam wyrzec się pracy jako naszego pana.

Pokrzepienie, czy potrzebujesz czasem przerwy w szabat? Kiedy dorastałem, moi rodzice zawsze odpoczywali w niedzielę. Jest na to coś do powiedzenia.

Oto kolejny, wzór do naśladowania. Czy sam Bóg odpoczywał w sabat? Czy Bóg odpoczął, bo był zmęczony? Nie, Bóg odpoczął w szabat, spojrział na wszystko, co stworzył i zobaczył, że było to bardzo dobre, *tov me'od*. Tak więc Bóg odpoczął i Bóg jest naszym wzorem, więc jest coś, co można o tym powiedzieć, jak również jest to jedno z Dziesięciu Przykazań.

Czy potrzebujemy czasu na ponowną ocenę i przemyślenie rzeczy? Pozwól mi tu wrócić. Więc to jest zasadniczo uzasadnienie odprawiania sabatu.

Nawiasem mówiąc, czy Nowy Testament mówi, że musimy przestrzegać sabatu?

Paweł w Liście do Rzymian mówi, że niektórzy ludzie przestrzegają sabatu, a niektórzy nie i traktują każdy dzień jednakowo. Mówię więc, że możesz podjąć zobowiązanie dla siebie, ale bądź ostrożny z narzucaniem go innym osobom, które mogą mieć inne zobowiązania.

U. Tabernakulum [83:29-89:58]

Co wiemy o Tabernakulum? To jest główny werset z tym: „Niech więc uczynią mi świątynię, a zamieszkać pośród nich”. Zamieszkać wśród nich, jakie imię Boga wywołuje to w twojej głowie? Immanuela. Co oznacza Immanuel? — „Bóg z nami”. „Zamieszkać wśród nich”. Izrael jest na pustyni i gdzie są Izraelici mieszkający na pustyni? Mieszkają w namiotach. Jeśli Bóg jest z Izraelitami na pustyni, gdzie mieszka Bóg? W namiocie. Izraelici mieszkają w namiotach na pustyni, więc Bóg mieszka z nimi w namiocie. Niektórzy moi przyjaciele mówią, że Tabernakulum ma takie pojęcie o najświętszym z cherubinów, że to jest niebo na ziemi. Innymi słowy, tabernakulum jest jak kawałek nieba na ziemi z powodu cherubinów. Inni moi przyjaciele mówią, że tabernakulum symbolizuje powrót do Ogrodu Eden. Teraz obie te sugestie nigdy nie były w stanie wysiąść. Sugestie te wysuwają ludzie, których bardzo szanuję, ale nigdy nie miały one dla mnie większego sensu. Bardziej sensowne jest dla mnie to, że tabernakulum jest namiotem, a Bóg namiotuje ze swoim ludem. Wydaje się to mieć większy sens niż idea „raju na ziemi”, ale niektórzy ludzie pójną w tym kierunku. Więc dla mnie jest to bardziej Bóg namiotujący ze swoim ludem.

Teraz umieszczę rysunek tabernakulum. To w twoim programie PowerPoint, który możecie pobrać. Oto rysunek tabernakulum, po prostu przejdźmy przez to. Po pierwsze, przejdę tutaj na drugą stronę. Weźmy rozmiar tego czegoś. Całe tabernakulum ma 150 stóp długości i 75 stóp szerokości. Jak długo to jest? Ile jardów? 150 stóp to ile jardów? 50 jardów. Co to jest 50 jardów, które znasz dość dobrze? To jak pół boiska piłkarskiego. Czy to jest ogromne? Czy jest tak szeroki jak boisko do piłki nożnej? To jest zewnętrzny rdzeń. Samo wewnętrzne tabernakulum ma wymiary 45 na 15 stóp. Czy to pasuje do tego pokoju? Stąd do tylnej ściany to jakieś 45? I 15 stóp, ten pokój jest szerszy niż 15 stóp. Więc tabernakulum mogło się zmieścić dokładnie tutaj. Mówię tylko, czy to jest

ogromne? Nie, nie jest.

Kiedy wchodzisz, z jakiego kierunku wchodzisz? Wschód, co oznacza, że jesteś tyłem do wschodzącego słońca. Czy słońce jest problemem dla bogów w tej kulturze? A teraz, gdzie są plemiona Izraela? Po tej stronie były trzy plemiona, po tej stronie trzy plemiona, po tej stronie trzy plemiona i po tej stronie trzy plemiona. Czy plemiona obozują wokół tego? Po każdej stronie były trzy plemiona.

Kiedy przybywasz ze wschodu i zostawiasz swoją ofiarę, kto ją tutaj odbiera i zabija zwierzę? Księża. Czy księża tu działają? Przyrowadzasz tu swoje zwierzę, owcę lub kozę, a kapłan bierze je i spala na tym ołtarzu całopalenia. Ma około 7,5 stopy długości i palą tu zwierzęta.

Nawiasem mówiąc, kiedy zabijesz zwierzę, będzie tam krew? Więc to jest kadź. Laver wygląda jak kąpiel dla ptaków, rzeczywiście tak jest. Tu jest woda. Dlaczego kapłani mieliby potrzebować wody w tym momencie? Pobrudzili się krwią, więc zmywają się tutaj. To jest kadź i ołtarz całopalenia.

Teraz, kiedy tu wchodzisz, zasadniczo masz to, przepraszam, to okropny rysunek. To właśnie Żydzi nazywają Menorą. Menora to siedmioramienny świecznik. Czy widziałeś kiedyś tych żydowskich z siedmioma gałęziami? To jest lampion. Dlaczego potrzebujesz świecznika w tym namiocie? Robi się tam ciemno. To jest Menora, świecznik. Oto stół z chlebem Szew. To jest jak stolik kawowy. Na tym stoliku do kawy jest chleb Shew, 12 bochenków chleba. Ile jest plemion? 12 plemion, 12 bochenków chleba. To jest ołtarz kadzenia. Ołtarz kadzidlany ma 6 cali na 6 cali, prawdopodobnie około trzech stóp wysokości. Na tym palą specjalne kadzidło, które Bóg powiedział, że musi być mieszane w specjalny sposób. Kiedy wszedłeś obok tabernakulum, czy wiedziałbyś, że jesteś w obecności Boga po zapachu, który poczułeś? Czy zapach lub zapach i obecność idą w parze? Czy potrafisz czasem rozpoznać, że jesteś w czyjejs obecności po zapachu rzeczy? Ująłem to w zły sposób, ale innymi słowy, czy zapach wyzwala obecność. Tak, więc masz zapach, o którym powinienem powiedzieć.

Teraz tutaj jest kurtyna, która przechodzi tutaj. To jest Święte Świętych. „Święte Świętych” oznacza miejsce najświętsze. Tam jest Arka Przymierza . Arka jest mniej

więcej taka duża na taką dużą, na szczycie arki są cheruby. Gdzie trafia krew ? Raz w roku kapłan tam wchodzi, w którym dniu kapłan kładzie krew między cherubinami? Dzień Pojednania, najświętszy dzień, Jom Kippur. Czy jeśli powiem Jom Kippur, brzmi to znajomo? W Jom Kippur, Dzień Pojednania, przynoszą krew i tam wlewają. Więc to jest arka. Idąc, niosą arkę na ramionach.

V. Trzy rzeczy w arce [89:59-91:28]

W arce były trzy rzeczy . To powinno brzmieć jak pytanie wielokrotnego wyboru. Dziesięć Przykazań jest w arce. Pączkująca wędka Aarona, Aaron miał być przywódcą, odkąd jego wędka zakwitła. Wzięli pączkującą laskę Aarona i włożyli ją do arki. Potem wzięli garnek z manną, zebrali trochę manny i wsypali ją tam. A propos, co oznacza słowo „manna”? Czy widzisz, że jest tu swego rodzaju gra słów z „manna”? — To znaczy „co to jest?” Nie wiedzieli, co to jest, więc nazwali to „co to jest”. Zatem te trzy rzeczy znajdują się w arce przymierza . Później w historii Izraela te dwie rzeczy znikną, a jedyną rzeczą, która w nim pozostanie, będzie Dziesięć Przykazań. Tak więc garnek z manną i laska Aarona zaginęły, podczas gdy Dziesięć Przykazań jest jedyną rzeczą, która pozostała w arce.

Więc to jest tabernakulum. W czwartek mamy test. Został mi jeszcze jeden slajd . Ten slajd nie będzie na egzaminie. Więc nie martw się tym pytaniem o aborcję.

Przepisywane przez Nicole Turk
Z grubsza zredagowany przez Teda Hildebrandta-2